

Enkrat, ko Ivan zjutraj vstane, ne more hišnih vrat odpreti. Gré tedaj na okno, da pogleda, kaj je. Tù vidi, da so mu hudobni sosedje pred vrata nametali vsakoverstnih smeti in šare. Ivan se nekako zamisli in reče ženi, da se je naveličal hudobnih sosedov in da hoče jutro iti po svetu sreče iskat.

Jutro pride. Ivan vzame koš, ga napolni s smetmi pred vratmi, se poslovi pri ženi in hčerki in se podá v široki svet. Hodil je celi dan, pa ga ne naletí nobena sreča. Pozno zvečer pride Ivan v neko mesto, in lačen, žejin in še bolj truden se podá v kerčmo, da tù prenoči. Navečerjal in napil se je po volji in se hoče spat vleči; pred pa še pokliče kerčmarja, mu da koš in reče: „Kerčmar, dobro mi varuj vrednosti v tem košu, dane so mi, da jih ponesem nekemu gospodu; če mi kaj zmanjka, mi boš dobro plačal.“

„Ne boj se tega“, zaverne kerčmar, „nič ti ne bo zmanjkalo“, odnese Ivanov koš v bližnjo sobo in jo zapre. Ivan in kerčmar gresta potem spat. — Drugo jutro zarano hoče Ivan daleč iti in popraša kerčmarja po svojih vrednostih. Kerčmar berž odide z njim v drugo sobo: Ivan odkrije koš in zagleda v njem smeti. Kakor da bi tega popred ne bil vedil, začne upiti in na ves glas kričati: „Gorje mi, ptuje blago so mi ukradli! Ob glavo sem!“

Kerčmar se začne bati, da bi ga seljak ne tožil in kerčmo v slabo ime pripravil, in ker je bil bogat, mu obeta, da mu bo koš z cekini napolnil; kar tudi stori.

Ivan se vesel verne domú in srečno pride v svojo domovino. Rad bi zvedil, koliko blaga je prinesel domú; pošlje tedaj svojo hčer Jelico k bližnjemu sosedu vélikemu sicer svojemu sovražniku, in ga prosi, naj mu posodi merico. Jelica prinese merico, Ivan zmeri svoje cekine in jo zopet pošlje sosedu nazaj. Sosedova žena bi bila rada zvedila, kaj bo Ivan, domú pridši, meril, namaže tedaj dno v merici s smolo in res ostane en cekin prilepljen v merici. Ko ga sosed zagleda, vpraša deklico, odkod je oče prinesel cekine? Na to deklica odgovorí, da je prodal smeti, katerih so mu sosedje za vrata nametali, in da je za nje v mestu dobil poln koš cekinov.

Lakomna sosedka, ne bodi lena, naganja svojega moža, da tudi on s smetmi poskusi srečo v mestu. On to res stori in se podá v mesto z velikim košem polnim smeti. Ko ga mestnjani prašajo, kaj da je prinesel na prodaj in jim on pokaže svoje smeti, so ga eni psovali, drugi pa se mu smejali, rekoč, da tudi oni sami imajo dosti té robe domá.

Ker sosed v mestu nič ne prodá, se verne domú ves togoten in pregovori druge seljake, da Ivanu hišo zapalijo. Ko se Ivan neki večer z ženo in hčerjo od težkega dela domú verne, najde svojo hišo v pepel spremenjeno. On zdaj ženo in hčer pusti pri sorodnikih, in v koš nabere oglja, gré po svetu in zopet prinese domú blaga in dnarjev.

Ko hudobni sosed to zve, tudi on zapali svojo hišo in gré z ogljem po svetu. Vprašan, kaj da nosi, odgovorí, da oglje. Se vé, da so ga kovači k sebi klicali, pa plačali so mu oglje prav slabo. Zopet se brez cekinov domú verne.

Zavolj velike sreče Ivanove se cela vas proti njemu vzdigne; zavidni sosedje so se berž v tem zjedini, da ga hočejo, kakor kólj že bode, izpod nog spraviti. Sklenili so prihodnjo nedeljo v vreče (žakeli) ga zavezati in peljati ga na breg reke, ki je tekla blizu vasi, in prvi vaščan, ki se bo vernil po službi božji domú, ga ima v vodo pahniti.

Ubogi Ivan v vreču zavezan na kraji vode stoječ, začne iz vsega gerla upiti: „Nečem biti sodnik! nečem biti sodnik!“ Prigodi se pa, da ravno po tej poti neki mesar prižene lepo čedo goveje živine, ki jo je kupil v bližnjem mestu. Ko zasliši glas upijočega Ivana v vreču, se ustavi in upraša: „Kaj ti je, človek, kaj upiješ?“

Ivan ne bodi len, mu berž začne pripovedovati, kako občina s silo hoče, da bi bil on sodnik (župan) v vasi, pa da neče biti, in zatega voljo tako hudo z njim ravna, da bi ga prisilili: „Vendar jez nikakor nočem na se vzeti tako težkega bremena, pristavi zviti Ivan „in če me tudi ubijejo,

nočem“. „Ali so to vse tvoje nadloge?“ hitro reče častiljeljni in bogati mesar; in ker bi bil sam rad sodnik, ponudi Ivanu vso svojo čedo, če mu odstopi svoje mesto v vreču. Ivan je bil pač berž zadovoljen in se je poprijel ponudbe. Mesar zdaj odveže Ivana, sam zleze v vreče in Ivan ga terdno zaveže in žene čede domú. Mesar pa v vreču na vse gerlo začne upiti: „Hočem biti sodnik! hočem biti sodnik!“

Zdaj množica iz cerkve vrè, sliši glas na bregu reke misli, da je Ivan in da jih zasmehuje. Vsi se razserdijo in togotni sosedje mu žugajo: „Čakaj, ti bomo kmalo dali sodnijo“, zgrabijo terdovratnega človeka v vreču in veržejo v vodo.

Veseli, da so si vendar enkrat izpod nog spravili sovražnega Ivana, gredó v vas. Pa kako prepade strah vse, ko domú pridši najdejo Ivana domá s tako lepo čedo.

Prašajo ga, od kod je dobil toliko živine? Vesel jim odgovorí: „Za vse to se moram vam zahvaliti, dragi sosedje, ker vse sem našel v reki, kamor ste me vergli; pa če bi mi bili na vrat navezali še kak kamen, bi bil še bolj opravi in še več lepšega blaga bi si bil nabral; v dnu reke namreč se najlepšega blaga dobí na zbiranje“.

Ko lakomni sosedje to slišijo, na vrat na nos tečejo na kraj reke, vsaki si naveže kamen na vrat in vsi do zadnjega, kakor obnoreli poskačejo v vodo.

Tako se je zviti Ivan rešil svojih hudobnih sosedov in od zdaj je mirno in zadovoljen živel še več let s svojo družino. Ivan.

Ozir po Istri.

Ljudska povest od kraljevične v pregonu.

Tri ure od Réke pri cesti, ki gré čez Učko, stojí Veprinac, zdaj na verhu lepa župna (farna) cerkev in pod njo samo pet hiš; al nekdej, kakor se bere, bilo je mesto z 70 — 100 jahalnih kónj, in s trojnim zidom zavarovano. Ene vrata so še cele, druge se malo poznajo, in od tretjih stari pametarji pravijo, kade da so stale. To mesto je imelo svoj prestari statut, v katerem se bere, da so 1505 prišli izpod kneza Favalića pod carovo oblast, ki jim je takrat vse njihove predpravece poterdil. Morda so ti Favalići knezovali v Knezgradu, ki zdajeno uro od Veprinca na poldne nad Lovranom v razvalinah leži.

Veprinčani sami pripovedujejo o svojem gradu sledeče: Na verhu, kjer zdaj župna cerkev stoji, je bil nekdej kastel, v katerem je bivala neka kraljevična v pregonu; bila je zeló lepá in bogata. Ker se pa ni smela svetu nikakor očitovati, dá cerkevco sv. Marije na Veprincu zidati, svojo podobu umetno iz lesa zrezati in jo v svojo cerkevco na oltar pod imenom B. D. M. postaviti. Zopovedala je svojim vernim slugom, da so morali še pred njenino smertjo vse njeno neizmerno bogastvo na tihem v nekem vertu na iztočni strani grada zakopati. Cerkevca in podoba še stojite, al mašuje se onde ne več, in res je čudno, da ta podoba nima Jezuska v naročji, kakor ga imajo navadno druge podobe M. B.; ampak stoji prav kakor neka velika svetovna veličanstvena gospa. J. V.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Zagreba. 3. aug. K. Ž. Mesca julija me je pot peljala na južno štirsko stran, v zibelj moje mladosti, v rajsko savinsko dolino. Priznati moram z radostnim sercom, odkar sem v Zagrebu, se je na južno-štirskem mnogo serc obudilo za slovstvo naše. Pred vsem pa so očitne pohvale vredni celjski dijaki. Ne vém, ali je na Slovenskem še kakšno drugo učilišče, na katerem bi mladež prostovoljno s tako marljivostjo in s takim veseljem se za materni jezik pogajala kakor v Celji. Pa tudi v obče se mora reči, da se na

Štorskem domače slovstvo marljivo obdeluje; je več pisatelj, kateri imajo nakupičenega gradiva, ali kaj, kjer ne morejo ž njim na beli dan; zato se pa tudi povsod želja razodeva po beletrističnem listu. Tako imajo n. pr. naš slavnostni gosp. dr. J. Šubic v Celji Virgiljev „Georgicon“, kakor sem čul, v izvrstni prestavi v rokopisu; zakaj nam ga nekoliko v „Novicah“ za pokušnjo ne priobčijo? —

Danes se je na tukajšnji gimnazii svečano sklenilo šolsko leto. Poslavili s so svojo nazočnostjo to svečanost tudi dvorni svetnik gosp. Konrad žl. Eybesfeld. Po doveršeni službi božji so dijaki (vseh skupaj je letos bilo 344, med temi blizo 30 Slovincov) v gimnazijalnem hramu javne govore govorili v hervatskem, nemškem, latinskem in gerškem jeziku in hervatske in latinske pesmice popevali. Potem so dijaki svoje darila iz rok gosp. dvornega svetnika sprejeli. Sklenila se je ta svečanost s popevanjem visoke cesarske pesmi in nadušenim „živio-klicom“ v čast in slavo našemu presvitlему caru Franju Josipu. — Naznaniti še moram, da je ravno sadaj izišla nova knjiga našega slavnega gosp. Kukuljevića Sake. pod naslovom „Izvestje o putovanju kroz Dalmacijo u Napulj i u Rim.“ Cena ji je 34 kr. sr. Pod natisom je tudi drugi svezak staro-hervatskih pesnikov. Dobro in praktično bi bilo, da bi zunanja oblika bar polovico manja bila od prvega zvezka, kjer se take poezije najraje kje v prosti naravi, pod milim nebom, v zelenem logu očitajo, in da se za tega voljo knjižica lahko pri sebi v žepu nosi.

Iz Marburga 1. avg. β. — Danas smo sklenili gimnazijalne šole. Bilo je letos 232 šolarjev. Čislo pričuje, da vsako leto je več dijakov na naši gimnazii. Slovenskega jezika se je učilo 134 učencov. Učiteljev je letos štela marburška gimnazija 14. Razun trojih so vsi drugi ali že redni ali pa poterjeni. Gimnazijalna bukvarnica šteje 1369 del v 3441 vezkih, med temi 134 slovenskih v 207 vezkih. Šolsko leto smo svečano sklenili. Učenci so se poslovili od gosp. ravnatelja Herbeka, kateri je na bernsko gimnazijo prestavljen, v pesmih v nemškem, latinskem, českem, slovenskem in madžarskem jeziku zloženih. — Zgodovine štirskde dežele se jih je učilo 22, risanja 23, stenografije 11, italjanskega jezika 29, in petja 70 učencov. Štipendij imamo 8 v dnarnem znesku 512 fl. sr. Milodarov se je nabralo 137 fl. 31 krajc. srebra, večidel od slovenskih duhovnikov. Razun tega je tudi štiftenga od rajnega jezuita patra J. Ringaufa, iz ktere ubogi učenci dobivajo zastonj zdravniško pomoč, kadar zbolijo. — Fizikalni kabinet ima 191 aparatov in 72 stereometriških figur, natoroslovni muzej pa 3435 eksemplarov; naj slabeje je numismatiška zbirka, ktera ima samo 19 komadov.

Iz tega se vidi, da naša gimnazija ni najzadnja, kar se učnih pomočkov tiče.

Po veseli in svečani delitvi premij smo imeli žalostno obhajilo. Učenec perve šole, priden in pobožen mladeneč, z imenom Juri Kronabeter, ki se je ravno na dan svete spovedi in obhajila popoldne v Dravi kopal, je utonil. Voda ga je vergla na suho in vsi dijaki in profesorji so mu skazali zadnjo čast. Bil je jok in stok, ko so naši v petji dobro izurjeni dijaki po ulicah in na pokopališču zapeli žalospév „Dies irae“. Naj počiva v miru!

Pervega avgusta je marburška občina kupila grof Jungnievo poslopje za prihodnjo rezidencijo škofovo. Upati smemo, da v prihodnjem mladoletji ali barem v jeseni 1858 že bodo preslavni naš Anton Martin celó naši. Bog izpolni našo željo! Vse Jih že goreče pričakuje.

Novičar iz raznih krajev.

Danes se bojo nek presvitli Cesar zopet na Ogersko podali. — V torek sta nova zaročenca svitli nadvojvoda Ferdinand Maks in pa nadvojvodinja Karolina iz Bruselja v cesarski grad Schönbrun poleg Dunaja prišla. —

V pondeljek dopoldne je na železnici ne deleč od Dunaja (blizo Bertholdsdorfa) en voz z mnogoverstnim blagom naložen vèsvè pogorel; vse druge vozove so berž odpéli; vzrok ognja ni še znan. — Ces. polkovnik Brudermann, kateri je bil v Sirijo po arabske konje poslan, je pripehljal 16 žebcov, 46 kobil in 11 žbet tako lepih, da nek že dolgo ni tako lepe živine iz Arabije v naše kraje prišlo. Iz Tersta so jih peljali v Prestranek; od ondod pa bojo za pleme razdeljeni v kobilstva v Babolno, Mezöhegyes, Radavec in Lipico. — Letošnje leto ni le leto vročine in suše, tudi miši so v več krajih velika nadloga. Na Českem je šla unidan kantonska gosposka iz Karolinenthal-a v več sosesk (občin) zavolj odpisa davkov škodo cenit, ki so jo miši naredile; v 5 soseskah ni tretjine žita ostalo, v 6 pa malo več; celo detelje in pese se je sedaj lotila ta žival. Nekdo je najel 4 fante, ki so v 2 dneh 14.000 miš pobili. V luknjah po 6 pavcov globokih so našli po 600 klasov. Kolika škoda! — Po zapisnikih dunajske zvezdarnice so bili le v letu 1782 mesca julija, v letu 1800 in 1802 mesca avgusta, v letu 1819, 1822 in 1824 mesca julija, leta 1830 v avgustu, in v letu 1832, 1833 in 1841 mesca julija tako vroči dnevi (z 28 stop.) kakor jih imamo letos. Pa so zvezdogledi že tudi zopet (28. julija) novo repato zvezdo — že četrto letošnjega leta — na nebu zapazili. — Da se bojo železnice in hlaponi v katoliških deželah vprihodnje povsod po enem redu blagoslovili, je iz Rima prišla za to slovesnost predpisana molitva. — Punt v Indii je čedalje huji; namen Indijanov, ki pa jim je spodletel, je bil na določeno nedeljo napasti vse cerkve in mahoma pomoriti vse kristjane; mahomedanski duhovni so prerokovali, da čez 100 let bojo Angleži spodeni, — teh 100 let, kar so Angleži po vojski v Plasaji 23. rožnika leta 1757 izhodnjo Indijo v oblast dobili, je sedaj preteklo. Al Angleži bojo vse žile napeli, da ne bojo zgubili Indije, svojega največjega bogastva. — Homatije zavolj Moldave in Vlahije so čedalje huje; že je francozki vladi toliko obveljalo, da je sultan odstavil Rešid pasa in na njegovo mesto poklical malo veljavnega Mustafa paša, za ministra vnanih oprav pa poklical Francozom od nog do glave udanega Ali paša. Kaj bo iz vsega tega, se ne vé, ker avstrijska in angleška vlada se od francozke ne bote dale v kozji rog vgnati. Cesar Napoleon gré sicer te dni na Angležko, kjer se bo snidel s kraljico in ministrom Palmerstonom, pa misli se, da ne bo nič opravil.

Saljiva pesmica. *)

Petelinček se je oženil,
Pri lepi beli pišici.

Muha je bla družica,
Komar pa starašina.

Komar je z muho plesal,
Da se je medved tresel.

Muha se je podteknila,
Vse piskre prebernila.

Komar je segel po poléno,
Pa daril muho čez koléno.

Pošlímó ji po padarja,
Po tega ljub'ga dragarja.

Preden padar priteče,
Pa muhi kri odteče.

*) Napev te pesmice, ktera je nek že stara, je kaj prijeten. Slep mojster Juri nam jo je unidan na bležkem jezeru prav mično prepeval.

Jože.

Popravek. Pri pesmici „Žalostni starček“ v poslednjem listu je po tiskarni pomoti izostal podpis: Poženčan.